

економічної діяльності сільськогосподарського виробництва залежно від часового інтервалу та ситуацій, що можуть скластись в процесі виробничого циклу.

Так за даними Державної служби статистики у 2013 році рентабельність сільського господарства склала 11,2%, у тому числі продукція рослинництва 11,1%, а саме зерно – 1,8%, насіння сояшнику 28,8%, цукрові буряки – 2,7%, продукція тваринництва – 11,5%, рентабельним є тільки виробництво молока – 13,7% та яйця – 48%, м'ясо ВРХ, овець та кіз і птиці є нерентабельні останні декілька років -43,5%, -43,4% -9,9% відповідно. На прикладі підприємства ТОВ «Агростет» у відповідному році рентабельність зерна склала -8,4%, а сояшнику – 16%, м'ясо ВРХ – 25,8%, а молока – 71,2%. Це говорить про те, що фактична рентабельність на сільськогосподарських підприємствах є значно нижчою від середньої по країні, тому деякі види виробництва є збитковими для підприємства, таким чином вони несуть збитки і недоотримують прибуток.

Собівартість є вагомою складовою ціни продукції, що безпосередньо впливає на економічну ефективність та конкурентоспроможність продукції. Тому об'єктивний та оперативний аналіз фактичного стану і можливих змін в собівартості продукції, надає більше можливостей прийняття вірних рішень у підтримці необхідного рівня конкурентоспроможності.

Важливим фактором рентабельності є визначення напрямку господарювання, виходячи з наявних ресурсів та ринків збуту.

Іноді підприємства прагнуть підвищити рівень рентабельності за рахунок збільшення урожайності. Маємо не погодитись з таким підходом, адже такий варіант потребує збільшення витрат і не завжди призводить до росту рентабельності. Додаткові вкладання хоч і сприяють зростанню урожайності, але призводять до збитковості виробництва. Така поведінка основних вказує на те, що існує оптимальний рівень урожайності культури і технологічних затрат у цій галузі, параметрів яких необхідно дотримуватись.

Сільськогосподарські товаровиробники повинні значну увагу приділяти питанням планування витрат, виходячи з показників минулих років. При плануванні виробництва нового виду сільськогосподарської продукції ретельно зважити наявні ресурси і можливість їх використання у такому виробництві, враховуючи науково-технічний прогрес (технологію обробки насіння, вирощування саджанців, догляду за тваринами та інші).

Обов'язковим є планування ринків збуту, адже збільшення обсягів продажу призводить до збільшення рентабельності підприємства. Важливо використовувати методику «самострахування», не варто зацікавуватись на виробництві одного виду продукції, тому що в розрізі сільськогосподарського виробництва це є нерентабельним.

Отже, визначення резервів підвищення рентабельності сільськогосподарського виробництва зводиться, з одного боку, до визначення резервів збільшення грошового виторгу від реалізації, а з іншого боку – резервів зниження собівартості продукції. Що є важливим фактором відтворення на сільськогосподарських підприємствах, в сучасних умовах їх функціонування.

Література:

1. Бужин О.А. Оперативне визначення динаміки рентабельності та собівартості продукції тваринництва, складових конкурентоспроможності в умовах ринку/О.А. Бужин // Економіка АПК. - 2007. - №4. - С. 71-75.
2. Мельник Л.Л. Прибутковість і рентабельність фермерських господарств в Україні / Л.Л. Мельник // Економіка АПК. - 2009. - № 9. - С. 2-6.
3. Рентабельність сільськогосподарського виробництва у 2010-2013рр. [Електронний ресурс]. - Режим доступу до інформації: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА

БОНДАРЕНКО В. В.

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Науковий керівник – к.е.н., доцент

Мандич О. В.

Дослідження механізму формування конкурентних переваг сільськогосподарського виробництва в межах бізнес-процесу дозволяє трактувати його як систему взаємопов'язаних, взаємозалежних важелів, методів, способів, регламентів, правил, умов, що впливають на процес виробництва сільськогосподарської продукції.

Економічні інструменти в системі механізму формування конкурентних переваг виконують

стимулюючу функцію, забезпечують реалізацію інтересів всіх учасників бізнес-процесу і їх відповідальність у вигляді відповідних економічних відносин. Вони є економічним базисом, що визначає порядок функціонування механізму конкурентних переваг у сільськогосподарському виробництві.

Кожен сегмент механізму формування конкурентних переваг на рівні суб'єкта господарювання представлений сукупністю наступних інструментів:

- економічний - планування, контроль і аналіз, облікова політика, внутрішній аудит, ціна, інформаційне забезпечення, економічні норми і нормативи, економічні стимули, економічні санкції, управління витратами, умови оплати праці та інші;

- техніко-технологічний - система машин, якісні параметри технологічних прийомів вирощування сільськогосподарських культур і догляду за тваринами, терміни проведення технологічних прийомів, технологічна схема, сорт (порода), продуктивність землі і тварин, сівозміни тощо;

- якість продукції - зовнішній вигляд, вологість, засміченість, скловидність, вміст білка, клейковини, цукристість, жирність, кислотність, маслянистості та інші;

- правила взаємовідносин - зміст контрактів, умови і порядок укладання, правила розподілу отриманого доходу (виручки, прибутку), взаєморозрахунків, регулювання встановлених економічних і техніко-технологічних норм та нормативів, якісних параметрів виробленої продукції, відповідальності та інші;

- організаційний - виділення підрозділів відповідно до організаційно-виробничої структури, виявлення лідерів підрозділів, відкриття особових рахунків, обґрунтування виробничої програми, обґрунтування ресурсного забезпечення, вибір моделі оплати праці, розподільних відносин, обґрунтування трансфертних цін на продукцію та послуги внутрішнього обороту, розробка методики визначення, розподілу його між працівниками.

Суть даного підходу полягає в тому, що бізнес-процес виробництва сільськогосподарської продукції розбивається на окремі елементи: стадії, прийоми, операції, які управляються як самостійні об'єкти. При цьому робота з аналізу та оцінки технічних, технологічних та інших альтернатив визнається однією з стадій цього процесу. Тобто бізнес-процес можна представити як оцінку альтернативних матеріальних ресурсів, технічних

засобів, технологічних прийомів, ринків збуту, цінової кон'юнктури; безпосередньо технологічний процес виробництва продукції та реалізація. При чому на кожній стадії використовуються відповідні інструменти.

Такий підхід дозволяє здійснювати оцінку ефективності бізнес-процесу з позицій ринку. На ринку покупець оцінює конкурентні переваги продукції через якісні та цінові вподобання, що виражається у зростанні обсягу продажів, виручки і прибутку. Однак найбільш повно конкурентні переваги проявляються через прибуток. Прибуток вловлює розширення продажів в силу виробництва високоякісної продукції, зниження витрат виробництва і як наслідок, лідерство в ціновій конкуренції. Саме через прибуток реалізуються такі виділені принципи, як соціально-економічне партнерство, гармонізація інтересів учасників бізнес-процесу, поділ ризиків між усіма його учасниками, усунення протиріч на всіх стадіях бізнес-процесу, ув'язка матеріальної винагороди з результатами підприємницької діяльності.

В будь-якому разі, ефективність діяльності оператора ринку будь-якого рівня оцінюється за результатами реалізації його продукції та обсягами отримання прибутку [1]. Прибуток є узагальнюючим критерієм ефективності бізнес-процесу та діяльності сільськогосподарського виробника в цілому. Основна її частина направляється на розширення виробництва, використання досягнень науково-технічного прогресу. За рахунок прибутку формується резерв, обслуговуючий форс-мажорні обставини, фонди соціального розвитку та матеріального стимулювання, забезпечується виплата дивідендів. Розміри відрахувань за відповідними напрямками можуть бути самими різними виходячи зі стану матеріально-технічної бази, рівня її модернізації, соціальних гарантій, інших факторів та щорічно уточнюватися.

Література:

1. Мандич О.В. Ринкова позиція сільськогосподарських підприємств – виробників зерна / О.В. Мандич // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). Випуск 1 (1). – Мелітополь : ТДАТУ, 2013. – С. 337-342.
2. Портер М. Международная конкуренция [Текст]: Конкурентные преимущества стран / М. Портер; пер. с англ. - М.: Международные отношения, 1993. - 896 с.